

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΣΤΙΚΗΣ & ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
Ομάδα Περιβάλλοντος

Κτηνοτροφικά Πάρκα

Πρόγραμμα LIFE - Περιβάλλον 2005

- Τεχνολογίες Φιλικές προς το Περιβάλλον για Αγροτική Ανάπτυξη -

Οκτώβριος 2007

Κτηνοτροφικά Πάρκα

Το παρόν κείμενο «Κτηνοτροφικά Πάρκα» και η σχετική αφίσα που αφορά αυτά, εντάσσεται στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Life -Περιβάλλον /EnviFriendly που συγχρηματοδοτείται (50%) από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Πρόγραμμα αυτό αφορά επίδειξη φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών και καινοτόμων μεθόδων που αποσκοπούν στη βελτίωση του περιβάλλοντος και στην αγροτική ανάπτυξη.

Η επεξεργασία και εκλαΐκευση των κειμένων προέρχονται από την Κοινή Υπουργική Απόφαση αρ.487/12-7-2002 των Υπουργείων Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας και Γεωργίας, καθώς και από τη σχετική μελέτη του Ψηφιακού Κέντρου Έρευνας (Κέντρο Γεωργικών Κατασκευών) του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με τίτλο: «Προτυποποίηση Κτηνοτροφικών Πάρκων με σύγχρονες προδιαγραφές . Πιλοτική Εφαρμογή στο Νομό Καρδίτσας (2004)».

Για την ομάδα Περιβάλλοντος του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών εργάστηκαν οι: Κ Τσακίρης, Δρ. Ρ. Γκέκας, Δρ. Θ. Κουσουρής και Κ. Θεοδωρόπουλος.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στο τηλ. 210 74 91 716, email: ktsaki@ekke.gr και στην ιστοσελίδα: <http://www.ekke.gr/estia>

Κτηνοτροφικά Πάρκα

(Αναγκαιότητες, Οφέλη, Προϋποθέσεις, Χρηματοδότηση)

Κύρια Χαρακτηριστικά

Μετά τις πρόσφατες πυρκαγιές και τις καταστροφικές επιπτώσεις και στο ζωικό κεφάλαιο, είναι όσο ποτέ άλλοτε επίκαιρη η δημιουργία οργανωμένων χώρων για την εγκατάσταση κτηνοτροφικών μονάδων (Κτηνοτροφικών Πάρκων), καθώς τα ζώα που βόσκουν (ποιμενική αιγοπροβατοτροφία) χρειάζονται

- Τροφή από χλωρή βλάστηση και
- Υγιεινές συνθήκες διαμονής,

ενώ η προστασία των καμένων εκτάσεων από τη βόσκηση είναι αναγκαία και απαραίτητη για τη Φυσική Αναγέννηση της βλάστησης στις καμένες περιοχές.

Ως Κτηνοτροφικό Πάρκο ορίζεται μία περιοχή κτηνοτροφικής ζώνης, για την οποία έχει γίνει χωροταξική μελέτη οργάνωσής της. Η χωροταξική αυτή μελέτη προβλέπει τη δημιουργία της απαραίτητης υποδομής και την οριοθέτηση ορισμένου αριθμού κτηνοτροφικών εκτάσεων.

Τα οφέλη της δημιουργίας Κτηνοτροφικών Πάρκων περιλαμβάνουν την αύξηση των εισοδημάτων των κτηνοτρόφων, την προστασία του περιβάλλοντος, την αναβαθμισμένη ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων, την καλύτερη υγεία και ελεγχόμενη διατροφή των ζώων, την εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης ζώων και εργαζόμενων, την καλύτερη διαχείριση και αξιοποίηση του δυναμικού των βοσκοτόπων, την αισθητική αναβάθμιση του αγροτικού τοπίου και άλλα.

Οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία κτηνοτροφικού πάρκου και ένταξή του σε πρόγραμμα χρηματοδότησης συνοψίζονται κυρίως στα ακόλουθα. α) Σύσταση Φορέα που θα δημιουργήσει και θα λειτουργεί το πάρκο. β) Συμμετοχή ικανού αριθμού κτηνοτρόφων που επιθυμούν τη συμμετοχή τους στο πάρκο. γ) Δικαιούχοι είναι Νομαρχίες, Δήμοι ή Κοινότητες που οργανώνουν κοινόχρηστη υποδομή (κατάλληλη έκταση, οδική πρόσβαση, δίκτυα ύδρευσης, ηλεκτρισμού, διαχείριση αποβλήτων κ.ά) στην οποία εγκαθίστανται οι ενδιαφερόμενες κτηνοτροφικές μονάδες. δ) Διαθέσιμη κατάλληλη έκταση. ε) Ιδιοκτησία της

έκτασης στους δικαιούχους στ) Υποχρεωτική διατήρηση της λειτουργίας του χώρου για τουλάχιστον 10 χρόνια.

Το ύψος της χρηματοδότησης ανέρχεται στο 100% της συνολικής επιλέξιμης δαπάνης. Δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται είναι η κατασκευή και οργάνωση της κοινόχρηστης υποδομής, ενώ τα λειτουργικά έξοδα δεν είναι επιλέξιμα, αλλά επιβαρύνουν το φορέα.

Οι διαδικασίες υλοποίησης του έργου προωθούνται από σχετικές αποφάσεις, γνωμοδοτήσεις και εγκρίσεις, αντίστοιχα από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, τη Διαχειριστική Αρχή, τη Δ/ση Γεωργικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας, καθώς και από Αρμόδια Επιτροπή που μοριοδοτεί και αξιολογεί τις προτάσεις. Τέλος, ακολουθείται η διαδικασία ένταξης των πράξεων σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Ν 2860/2000.

Στο κείμενο που ακολουθεί περιγράφονται όλα όσα οφείλουν να τύχουν, κατ'αρχήν, της προσοχής των ενδιαφερομένων φορέων υλοποίησης Κτηνοτροφικών Πάρκων με έμφαση στην Περιγραφή Πρότυπου Κτηνοτροφικού Πάρκου και στα Κριτήρια Επιλογής της Θέσης (Κριτήρια επιλογής καταλληλότητας και Κριτήρια επιλογής αναγκαιότητας), ενώ για την πληρέστερη εικόνα, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να συμβουλευτούν τη σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση, το Θεσμικό πλαίσιο που ισχύει και τη σχετική μελέτη περί προτυποποίησης Κτηνοτροφικών Πάρκων που έχει συνταχθεί από ερευνητική ομάδα του Ψηφιακού Κέντρου Έρευνας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Εισαγωγή

Είναι προφανές, ότι ο κτηνοτροφικός κόσμος στις πληγείσες και πυρόπληκτες περιοχές έχει την ανάγκη επικοινωνίας, ενθάρρυνσης και υποστήριξης. Εξάλλου, με αφορμή τις πρόσφατες καταστροφές και για την απαιτούμενη ανασυγκρότηση-αποκατάσταση, χρειάζονται ριζικές αλλαγές του συστήματος εκμετάλλευσης των μονάδων τους, καθώς επίσης και μεγαλύτερη έως ολοκληρωμένη επιχειρηματική δράση των παραγωγών σε βάθος χρόνου. Μόνο τότε θα μιλάμε για επίτευξη των στόχων της ανασυγκρότησης στο χώρο της ζωικής παραγωγής και της ευρύτερης

ανάπτυξης της πρωτογενούς παραγωγής, όπως άλλωστε επιτάσσει και η καινούργια Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αξίζει να υπενθυμίσουμε τα γνωστά για την κτηνοτροφία στη χώρα μας, ότι δηλαδή οι ειδικές συνθήκες που επικρατούν με τις χρήσεις γης, τις υποδομές που αναπτύχθηκαν στην υπαίθρο και τις κλιματικές συνθήκες, συνθέτουν μία κατάσταση που προσδιορίζεται από τις εξής βασικές συνιστώσες:

- α) η κτηνοτροφία συγκροτείται από ένα μεγάλο αριθμό μικρών κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, πολλές από τις οποίες βρίσκονται μέσα στους οικισμούς,
- β) η πολεοδομική οργάνωση της υπαίθρου και η αντίστοιχη διαφοροποίηση των χρήσεων γης και των υποδομών, σε συνδυασμό με τον μικρό κλήρο, οδηγεί στη δημιουργία αγροτικών οικισμών και όχι στην οργάνωση διεσπαρμένων αγροκτημάτων,
- γ) το κλίμα δεν επιτρέπει την ανάπτυξη φυσικών βοσκοτόπων μεγάλης βοσκοϊκανότητας με αποτέλεσμα η κτηνοτροφία να εξαρτάται από την γεωργία στον τομέα της παραγωγής ζωοτροφών.

Αποτέλεσμα των πιο πάνω δεδομένων, είναι η αναγκαιότητα δημιουργίας μονάδων υποδοχής και εκτροφής των ζώων προσαρμοσμένες στις τοπικές συνθήκες της κάθε περιοχής, μέσα σε προκαθορισμένο οργανωτικό πλαίσιο. Επομένως, η δημιουργία Κτηνοτροφικών Πάρκων θα βοηθήσει τους κτηνοτρόφους να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά και με τον οικονομικότερο τρόπο τα προβλήματα τους, ενώ παράλληλα, θα διασφαλισθεί η λειτουργία των μικρών κτηνοτροφικών μονάδων, αλλά και η προστασία του περιβάλλοντος.

Οι κτηνοτροφικές δραστηριότητες, έστω με τον τρόπο και τα μέσα που ασκούνται σήμερα, έχουν χαρακτήρα στρατηγικής σημασίας για τον ορεινό αγροτικό χώρο και άρρηκτα συνδεδεμένες με την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του και με την ισορροπία και προστασία της αειφορίας του οικοσυστήματος που λειτουργεί στο χώρο

αυτό. Επομένως, η αντιμετώπιση του θέματος που προέκυψε και από τις πρόσφατες καταστροφές σε λιβαδικές εκτάσεις και σε δασικές περιοχές, αλλά και η αναγκαιότητα ίδρυσης Κτηνοτροφικών Πάρκων -ως εργαλείο μεγάλης σημασίας για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών της χώρας και της προστασίας του περιβάλλοντος-, πρέπει να σχεδιαστεί και να εκτελεστεί με ευρεία προοπτική και πέραν των καμένων και υποβαθμισμένων περιοχών. Οφείλει να προωθηθεί στα πλαίσια περιφερειακής πολιτικής, ως προς το σχεδιασμό της, την εφαρμογή της και ως προς τις τοπικές προσαρμογές / ρυθμίσεις, με βάση σωστές και ολοκληρωμένες εφαρμογές-έστω και πιλοτικής επίδειξης για την αρχή-, ίδρυσης και λειτουργίας οργανωμένων χώρων σε επιλεγμένες περιοχές. Ωστόσο, είναι φανερό και γίνεται αναγκαίο ότι απαιτείται συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων του κράτους, των κτηνοτρόφων και των συνεταιρισμών τους, καθώς και η διαρκής ενημέρωσή τους πάνω στις νέες μορφές τεχνολογίας του χώρου της επιχειρηματικής κτηνοτροφίας και των προσφερόμενων ενισχύσεων για επενδύσεις τέτοιου είδους επιχειρηματικών σχεδίων.

Σήμερα, όσο ποτέ άλλοτε, η αντιμετώπιση του προβλήματος δείχνει την αναγκαιότητα για σταβλισμό των ζώων, τουλάχιστον στις πυρόπληκτες περιοχές. Το ζήτημα όμως είναι σύνθετο, καθώς απαιτείται συναξιολόγηση σε επίπεδο:

α. **Τεχνολογικό**, διότι αφορά στον αναγκαίο εκσυγχρονισμό των συνθηκών διατήρησης των ζώων για λόγους βιο-ηθικούς προς τα ζώα και παραγωγικούς ως προς τη βελτίωση παραγωγικότητάς τους,

β. **Κοινωνικό**, διότι αφορά στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των κτηνοτρόφων, προστασίας του αγροτικού περιβάλλοντος (χωριά και οικισμοί) από οχλήσεις και προστασίας της υγείας των ανθρώπων που ζουν σ'αυτό,

γ. **Οικονομικό**, διότι απαιτεί σημαντικούς οικονομικούς πόρους και προσδιορίζει την βιωσιμότητα, κυρίως της αιγοπροβατοτροφίας και της αγελαίας βοοτροφίας.

Η έννοια του Κτηνοτροφικού Πάρκου

Με βάση το ισχύον νομικό πλαίσιο και τη μέχρι σήμερα διεθνή και περιορισμένη ελληνική εμπειρία, ως **Κτηνοτροφικό Πάρκο** ορίζεται μία περιοχή κτηνοτροφικής ζώνης, για την οποία έχει γίνει χωροταξική μελέτη οργάνωσής της. Η χωροταξική αυτή μελέτη προβλέπει τη δημιουργία της απαραίτητης **υποδομής** και την οριοθέτηση **ορισμένου αριθμού κτηνοτροφικών εκτάσεων-οικοπέδων**, στα οποία μπορούν να εγκατασταθούν κτηνοτροφικές μονάδες. Το είδος των ζώων που δύνανται να σταβλιστούν στο κτηνοτροφικό πάρκο και η πυκνότητα τους πρέπει να προσδιορίζεται με τη χωροταξική μελέτη.

Η **οριοθέτηση των κτηνοτροφικών πάρκων**, λόγω της μεγάλης έκτασης που πρέπει να διαθέτουν, της εγκατάστασης ενός σχετικά σημαντικού αριθμού κτηνοτροφικών μονάδων, των παραγωγικών λειτουργιών που επιτελούνται σ' αυτά και λόγω των συνεπειών-επιπτώσεων που έχουν οι λειτουργίες αυτές στο περιβάλλον, πρέπει να **στηρίζεται στην αποδοχή των τοπικών κοινωνιών και σε χωροταξικής φύσεως νομοθεσία** (οριοθέτηση «κτηνοτροφικών ζωνών», στα πλαίσια των οποίων είναι νοητή η χωροθέτηση κτηνοτροφικών πάρκων).

Όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα η κατάσταση (νομικό πλαίσιο, προστασία περιβάλλοντος, αειφορική παραγωγική διάσταση, ποιοτικά προϊόντα και ανταγωνισμός,), οι περισσότερες μονάδες της κτηνοτροφίας, αντιμετωπίζουν πρόβλημα στην ικανοποίηση των προϋποθέσεων παραμονής τους στις συγκεκριμένες ίδιες θέσεις. Επίσης, συνεχώς αυξανόμενη είναι η απαίτηση της κοινωνίας για

ελαχιστοποίηση της ρύπανσης και όχλησης του περιβάλλοντος. Επομένως, ανακύπτει ζήτημα και ανάγκη μετεγκατάστασης τους ή διακοπή της λειτουργίας τους. Έτσι, και προκειμένου να αντισταθμιστούν οι δυσμενείς συνέπειες που συνεπάγεται η μετεγκατάσταση των μονάδων αυτών, η Πολιτεία και οι Φορείς της οφείλουν να συνδράμουν όχι μόνον στο να υποδείξουν χωροταξικά θεσμοθετημένο χώρο μετεγκατάστασης, αλλά και να υποστηρίξουν τη διαδικασία αυτή, τουλάχιστον με τη δημιουργία της απαραίτητης υποδομής, που αφορά στην **προσπέλαση, ρυμοτομία, υδροδότηση, ηλεκτροδότηση και επεξεργασία των ζωικών λυμάτων και απορριμμάτων.**

Ένας τέτοιος οργανωμένος χώρος, -με **κανονισμό λειτουργίας και σαφείς προδιαγραφές εγκατάστασης,** που ανταποκρίνεται στην έννοια του κτηνοτροφικού πάρκου, πρέπει να ικανοποιεί, κατά το ελάχιστο, τα εξής χαρακτηριστικά στοιχεία:

- να οριοθετείται **ενιαία και διαθέσιμη περιοχή,** που να ικανοποιεί τις ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις και στην οποία να μπορούν να κατασκευασθούν οι προαναφερόμενες βασικές υποδομές. Η οριοθέτηση αυτή πρέπει να στηρίζεται σε μια σειρά μελετών, όπως είναι γεωλογική, χωροθέτησης και περιβαλλοντικών επιπτώσεων, οικονομική, τεχνική για τις κοινόχρηστες και ατομικές εγκαταστάσεις και την ασφαλή διαχείριση των αποβλήτων.
- να συγκεντρώνει **μονάδες κατά προτίμηση ομοειδούς τύπου και να ακολουθεί τους όρους των σχετικών υγειονομικών κανονισμών** περί αποστάσεων κ.λ.π.
- οι μονάδες που πρόκειται να εγκατασταθούν υποχρεώνονται να τηρούν ελάχιστες **προδιαγραφές σχετικά με τη συγκέντρωση, διαχωρισμό των στερεών και υγρών αποβλήτων** και να προβλέπουν ειδικές κατασκευές και διαρρυθμίσεις για την **αποτελεσματική αποχέτευση και εξουδετέρωση των αποβλήτων.**
- οι οργανωμένες αυτές περιοχές οφείλουν να **διαθέτουν χώρο για κοινή δευτεροβάθμια επεξεργασία των υγρών αποβλήτων ή για φυσική επεξεργασία**

των υγρών αποβλήτων, μέσω συστημάτων τεχνητών υγροτόπων (που ενδείκνυται λόγω μικρού κόστους), και να κομποστοποιεί τα στερεά απόβλητα, διαθέτοντας το τελικό προϊόν ως οργανικό λίπασμα και εδαφοβελτιωτικό μέσο στις καλλιεργούμενες εκτάσεις.

Σχετικές μελέτες υιοθετούν την άποψη ότι το ενδιαφέρον, για Κτηνοτροφικά Πάρκα, οφείλει να επικεντρωθεί στις μικρού μεγέθους, οικογενειακού τύπου και ασύνδετες μεταξύ τους εκμεταλλεύσεις ποιμενικής αιγοπροβατοτροφίας. Σε μικρότερο βαθμό, αγελαίας βοοτροφίας, οι οποίες χωροθετούνται κατά μεγάλο ποσοστό στο ορεινό αγροτικό περιβάλλον και συναρτούν τη βιωσιμότητα τους με την αξιοποίηση της βοσκήσιμης ύλης των βοσκοτόπων τουλάχιστον κατά τη θερινο-φθινοπωρινή περίοδο και σταβλίζουν τα ζώα τους, κατά την χειμερινο-εαρινή περίοδο, ατάκτως στο αγροτικό περιβάλλον ο σταβλισμός των οποίων δεν ικανοποιεί στοιχειώδεις ζωοτεχνικές παραδοχές και άνεση στις εργασίες των κτηνοτρόφων

Από πλευράς εφαρμογής του σχεδίου, η μελέτη πρέπει να συνδεθεί με το χρονικό ορίζοντα εφαρμογής του 4ου ΚΠΣ, το οποίο υλοποιείται στα πλαίσια ενός νέου νομοθετικού πλαισίου σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας και το οποίο πρέπει να αξιοποιηθεί, έτσι ώστε η δραστηριότητα να τύχει της μεγαλύτερης δυνατής συγχρηματοδότησης από κοινοτικούς πόρους.

Οφέλη των Κτηνοτροφικών Πάρκων

Η δημιουργία κτηνοτροφικών πάρκων έχει θετικές επιπτώσεις στην αύξηση των εισοδημάτων των κτηνοτρόφων, στην προστασία του περιβάλλοντος, στην αναβαθμισμένη ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων, στην καλύτερη υγεία και

ελεγχόμενη διατροφή των ζώων, στην εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης ζώων και εργαζόμενων, στην παραμονή των κτηνοτρόφων και των κοπαδιών, κατά τη χειμερινή περίοδο, στις ορεινές Κοινότητες και η αποφυγή αποδιοργάνωσης των τοπικών κοινωνιών, στην ανάπτυξη εμπιστοσύνης για συνεργασία μεταξύ ολιγομελών ομάδων κτηνοτρόφων, στο επίπεδο χρήσεως της κοινής υποδομής των κτηνοτροφικών πάρκων, προσχεδιασμένης και ελεγχόμενης διαχείρισης και αξιοποίησης του δυναμικού των βοσκοτόπων, στην αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος (όχληση, ρύπανση, υποβάθμιση) και στην αισθητική αναβάθμιση του αγροτικού τοπίου με την κατασκευή πλήρως εναρμονισμένων με το περιβάλλον ποιμνιοστασίων.

Αναγκαίες Προϋποθέσεις - Φορείς Υλοποίησης

Για τη δημιουργία κτηνοτροφικού πάρκου και ένταξή του σε πρόγραμμα χρηματοδότησης πρέπει:

-να συσταθεί φορέας με συγκεκριμένες αρμοδιότητες και έργο(δημιουργία και οργάνωση της κοινόχρηστης έκτασης με κατάλληλες υποδομές),

-να υπάρχει ικανός αριθμός κτηνοτρόφων που επιθυμούν την εγκατάσταση των μονάδων τους στο χώρο του κτηνοτροφικού πάρκου,

- δικαιούχοι είναι Νομαρχίες, Δήμοι ή Κοινότητες που οργανώνουν κοινόχρηστη υποδομή (κατάλληλη έκταση, οδική πρόσβαση, δίκτυα ύδρευσης, ηλεκτρισμού, διαχείριση αποβλήτων κ.ά) στην οποία εγκαθίστανται κτηνοτροφικές μονάδες με τη θέλησή τους.

-να ανήκει η έκταση στους πιο πάνω φορείς ή να έχει παραχωρηθεί (τίτλοι κυριότητας, παραχώρηση δικαιώματος νομής εφόσον είναι κτηνοτρόφοι),

- να υπάρχει διαθέσιμη κατάλληλη έκταση, καθώς και να έχουν εκδοθεί άδειες και εγκρίσεις (προέγκριση χωροθέτησης και έγκριση περιβαλλοντικών όρων),
- πριν από την εγκατάστασή τους οφείλουν να πληρούν οι μονάδες αυτές ορισμένους όρους υγείας των ζώων και απουσίας ορισμένων νοσημάτων (π.χ. βρουκέλλωση, φυματίωση),
- ο Φορέας λειτουργίας του κτηνοτροφικού πάρκου υποχρεώνεται στη διατήρηση της λειτουργίας του χώρου για τουλάχιστον 10 χρόνια.

Χρηματοδότηση

Το ύψος της χρηματοδότησης ανέρχεται στο 100% της συνολικής επιλέξιμης δαπάνης. Οι χορηγούμενες ενισχύσεις της ισχύουσας Υπουργικής Απόφασης (487/12-7-2002, Υπουργείο Γεωργίας) αποτελούν δημόσια δαπάνη που συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΠΤΕ-Τμήμα Προσανατολισμού και Εθνικούς Πόρους.

Δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται είναι η κατασκευή και οργάνωση της κοινόχρηστης υποδομής (οδική πρόσβαση και εσωτερικοί δρόμοι, ύδρευση, ηλεκτρισμός, τηλέφωνο, διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου, κοινόχρηστο τμήμα εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων, φυλάκια, έξοδα μελετών και άλλα).

Τα λειτουργικά έξοδα δεν είναι επιλέξιμα και επιβαρύνουν το φορέα.

Διαδικασίες υλοποίησης

Οι προτάσεις υποβάλλονται στη Διαχειριστική Αρχή με βάση τη σχετική πρόσκληση υποβολής προτάσεων και πρέπει να έχουν τη γνωμοδότηση της Δ/νσης Γεωργικής

Ανάπτυξης της Περιφέρειας, ότι πληρούν τις προϋποθέσεις (βλέπε προϋποθέσεις). Η Διαχειριστική Αρχή τα διαβιβάζει στη Δ/νση Γεωργικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας με συνημμένα α) πίνακα εργασιών και χρονοδιάγραμμα εκτέλεσής τους και συνοπτικό προϋπολογισμό, β) αναλυτική έκθεση για την υποστήριξη των κριτηρίων του σχετικού πίνακα μοριοδότησης.

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ορίζεται γνωμοδοτική επιτροπή. Η επιτροπή μοριοδοτεί το κάθε έργο σύμφωνα με τα σχετικά κριτήρια, συντάσσει πίνακα προτεραιοτήτων και έκθεση αξιολόγησης και διαβιβάζει αυτά στη Διαχειριστική Αρχή η οποία οριστικοποιεί τον κατάλογο των εν δυνάμει δικαιούχων. Ακολουθεί η υποβολή της οριστικής μελέτης από τους προκριθέντες δικαιούχους οι οποίοι πρέπει να συνυποβάλλουν τα προβλεπόμενα σχετικά από την Υπουργική Απόφαση (Ιδιωτικά συμφωνητικά, Προέγκριση χωροθέτησης, Ιδιοκτησιακό καθεστώς, Καταστατικό φορέα ίδρυσης και λειτουργίας του πάρκου, Μελέτες κατασκευής των υποδομών).

Μετά την υποβολή των παραπάνω ακολουθείται η διαδικασία ένταξης των πράξεων σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Ν 2860/2000.

Περιγραφή πρότυπου Κτηνοτροφικού Πάρκου

Οι εγκαταστάσεις σταβλισμού των ζώων πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ζώων και στο μέγεθος των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, να εξασφαλίζουν συνθήκες άνετης εργασίας στους κτηνοτρόφους και να είναι δυνατή η προσπέλαση και εύκολη η ηλεκτροδότηση και υδροδότηση, να είναι χαμηλού κόστους κατασκευής, που να ανταποκρίνεται στην πλήρη και λειτουργική οργάνωση της αποθήκευσης ζωοτροφών, τη συγκέντρωση των προϊόντων, κυρίως του γάλακτος και την εφαρμογή

μέτρων προληπτικής υγιεινής και η όλη κατασκευή να είναι τεχνολογικά σωστή, οικονομικά συμφέρουσα και περιβαλλοντικά εναρμονισμένη στις απαραίτητες προϋποθέσεις και όρους που έχουν θεσπιστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τη διαχείριση των αποβλήτων.

Το πρότυπο που περιγράφεται πιο κάτω, αφορά την εγκατάσταση **10 αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων**, όπου η δυναμικότητα της κάθε εκμετάλλευσης ανέρχεται κατά μέσο όρο σε **120 παραγωγικά ζώα**. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η δομή του ζωικού πληθυσμού της εκμετάλλευσης είναι από τα βασικότερα δεδομένα του σχεδιασμού και καθορίζει τις διαστάσεις των χώρων του ποιμνιοστασίου. Επίσης, οι ανάγκες σταβλισμού των ζώων δεν είναι σταθερές, αλλά μεταβάλλονται με τη δομή του πληθυσμού, ανάλογα με τη φυλή και τη ζωοτεχνική οργάνωση της μονάδας. Κατά την επεξεργασία των στοιχείων της ζωοτεχνικής οργάνωσης επιλέγονται οι εξελικτικές τάσεις, οι οποίες προσφέρουν την απαιτούμενη ελαστικότητα χρήσης των χώρων.

Για να είναι δυνατή η ανέγερση εγκαταστάσεων, στην περίπτωση κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, απαιτείται έκταση τουλάχιστον 4 στρεμμάτων για κάθε μια εκμετάλλευση. Συνεπώς, ο ελάχιστος χώρος των 10 κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων - οικοπέδων είναι 40 στρέμματα. Το σχήμα των κτηνοτροφικών οικοπέδων είναι ορθογώνιο παραλληλόγραμμο με μήκος μεγαλύτερο του διπλάσιου του πλάτους, ώστε να εξυπηρετούνται πιο εύκολα και λειτουργικά οι ανάγκες των κτηνοτρόφων και των παραγωγικών ζώων. Η επιθυμητή κλίση των οικοπέδων είναι από 1,5% έως 5%, για τη διευκόλυνση της απομάκρυνσης των ομβρίων και των αποβλήτων.

Στα πλαίσια του ρυμοτομικού σχεδίου του κτηνοτροφικού πάρκου, εκτός από την έκταση που είναι διαθέσιμη για ατομική δραστηριότητα και η οποία ορίσθηκε ως ελάχιστη 40 στρέμματα για το σύνολο των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που θα

φιλοξενηθούν, ορίζεται και η έκταση κοινόχρηστων χώρων ή ομαδικής δραστηριότητας (δρόμοι, αποχέτευση, ύδρευση, ηλεκτροδότηση, χειρισμός αποβλήτων, γραφείο τεχνικού προσωπικού (κτηνίατρος, γεωπόνος), χώρος προληπτικής υγιεινής, σιλό μιγμάτων ζωοτροφών και ενδεχομένως, μονάδα ψυχοσυντήρησης γάλακτος στους οποίους διατάσσονται όλα τα έργα υποδομής και λαμβάνεται ίση με 40 στρέμματα. Συνοπτικά η έκταση του κτηνοτροφικού πάρκου καταλαμβάνει 80 στρέμματα περίπου.

Το ποιμνιοστάσιο προορίζεται για το σταβλισμό ποιμενικών αιγοπροβάτων, έχει χωρητικότητα για 120 αιγοπροβατίνες, 112 αρνιά και κατσίκια, 24 ζώα για αντικατάσταση και 12 αρσενικά ζώα και είναι εν μέρει κλειστού τύπου σχήματος «Π». Επίσης, απαιτείται επαρκής αερισμός, αποφυγή ρευμάτων, κατάλληλα σχαρωτά δάπεδα ή στρωμνή, σωστός σχεδιασμένος εξοπλισμός και καθορισμός του μεγέθους των ομάδων των ζώων για καλύτερο χειρισμό και επίβλεψη.

Για την έκδοση άδειας ίδρυσης και άδειας λειτουργίας μιας κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης οφείλονται να τηρούνται οι παρακάτω προδιαγραφές, οι οποίες σχετίζονται με τις ελάχιστες εκτάσεις που απαιτούνται για κάθε πρόβατο/αίγα ανάλογα με τη χρονική φάση στην οποία βρίσκεται η παραγωγική διαδικασία, όπως παρουσιάζονται στον πίνακα 1 (Διεύθυνση Εισροών Ζωικής Παραγωγής, Υπουργείο Γεωργίας, 2000).

Πίνακας 1

Περιγραφή	Ελάχιστες προδιαγραφές
Χώρος ανάπαυσης των προβατινών / αιγών με τα μικρά τους σε στρωμνή ή σχαρωτό δάπεδο	1,2 m ² ή 1 m ²
Χώρος τοκετού	1,6 m ²
Χώρος αμνών έως 6 εβδομάδων	0,4 m ²
Μήκος μετώπου ταγίστρας ανά προβατίνα/αίγα	0,35 m
Χώρος ανάπαυσης αρσενικών	1,5 m ²

Πλάτος διαδρόμου τροφοδοσίας	1,2 m
Χώρος προαυλίου ανά προβατίνα/αιγά με τα μικρά τους	2,5 m ²
Πλάτος θυρών	2.5 m

Κριτήρια Χωροθέτησης

Τα κριτήρια επιλογής της θέσης για ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία κτηνοτροφικού πάρκου διακρίνονται σε **κριτήρια αναγκαιότητας** και σε **κριτήρια καταλληλότητας**. Για την αναγνώριση των περιοχών που πληρούν τα κριτήρια αναγκαιότητας γίνεται συλλογή και επεξεργασία στοιχείων που προκύπτουν από πληροφορίες απογραφής στο Νομό σχετικά με τη ζωική παραγωγή και το ζωικό κεφάλαιο των διαφόρων δημοτικών διαμερισμάτων. Για την αναγνώριση των περιοχών που πληρούν τα κριτήρια καταλληλότητας γίνεται αρχικά η επεξεργασία των κριτηρίων καταλληλότητας, όπου και προτείνονται από τους ΟΤΑ οι περιοχές της διοικητικής περιφέρειας τους, που αυτοί θεωρούν κατάλληλες για την χωροθέτηση κτηνοτροφικού πάρκου και που θα πληρούν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά τα οποία αφορούν στις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής.

Κριτήρια Επιλογής Καταλληλότητας

1°. Η διαθέσιμη έκταση σε στρέμματα να υπερβαίνει τα 4 ανά κτηνοτροφική εκμετάλλευση για έκδοση οικοδομικής άδειας. Το συνολικό μέγεθος μιας τέτοιας εγκατάστασης, ατομικών και κοινόχρηστων χώρων, πλησιάζει τα 80 στρέμματα. Σημαντικό επιπρόσθετο στοιχείο για την επίτευξη του 1ου κριτηρίου είναι αυτό του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, όπου απαιτείται η **έκταση να είναι αποκλειστικής ιδιοκτησίας του Δήμου** που ενδιαφέρεται για την ίδρυση του κτηνοτροφικού πάρκου.

Εάν όμως, ανήκει σε ιδιώτη ή στο Δημόσιο, οι διαδικασίες είναι και χρονοβόρες και αμφιβόλου τελικού αποτελέσματος.

2°. Η απόσταση των ορίων της έκτασης από οικισμούς, προστατευόμενες ζώνες, λίμνες, ποτάμια, σιδηροδρομικό και οδικό δίκτυο, να είναι μεγαλύτερη των ελάχιστων που απαιτούνται σύμφωνα με τη βασική πολεοδομική νομοθεσία και την υγειονομική διάταξη περί πτηνοκτηνοτροφικών εγκαταστάσεων

3°. Το ανάγλυφο του εδάφους της θέσεως, από το οποίο εξαρτάται και η ευχέρεια κατασκευής των κοινόχρηστων υποδομών και των ατομικών υποδομών. Στην παράμετρο αυτή το ανάγλυφο χαρακτηρίζεται αντίστοιχα ομαλό, ανώμαλο ή ισχυρά επικλινές. Επίσης, λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα παροχής ηλεκτρικού ρεύματος και νερού και η εύκολη πρόσβαση στο κτηνοτροφικό πάρκο από το οδικό δίκτυο του νομού.

Κριτήρια Επιλογής Αναγκαιότητας

1°. Η ύπαρξη, στην ευρύτερη περιοχή της θέσεως, θερινο-φθινοπωρινών βοσκοτόπων, για προσχεδιασμένη αξιοποίηση της βοσκήσιμης ύλης από τα ζώα που θα σταβλίζονται στο κτηνοτροφικό πάρκο κατά την χειμερινο-εαρινή περίοδο και θα εξυπηρετούν τις ανάγκες του ζωικού κεφαλαίου (ένα μικρό μηρυκαστικό απαιτεί για την κάλυψη των διατροφικών του αναγκών 1 στρέμμα πεδινού βοσκοτόπου ή 3 στρέμματα ορεινού βοσκοτόπου). Στην επεξεργασία των στοιχείων υπολογίζεται η συνολική βοσκήσιμη ύλη που απαιτείται για τις διατροφικές ανάγκες του συνόλου των αιγοπροβάτων ανά δημοτικό διαμέρισμα.

2°. Ο αριθμός των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων να ξεπερνάει έναν συγκεκριμένο απαιτούμενο αριθμό ζωικού κεφαλαίου ανά δημοτικό διαμέρισμα, ώστε να γίνεται αναγκαιότερη η ίδρυση κτηνοτροφικού πάρκου στην περιοχή.

3°. Οι εκμεταλλεύσεις να διαθέτουν έναν ελάχιστο αριθμό 100 ζώων η καθεμιά για τη μετακίνηση τους σε οργανωμένο χώρο σταβλισμού και για τις οποίες η μετακίνηση τους θεωρείται αναγκαία λόγω οχλήσεων προς το περιβάλλον.

4°. Οι εκμεταλλεύσεις να εξασφαλίζουν διαδοχή και οι ιδιοκτήτες αυτών να έχουν μεριμνήσει τη συνέχιση λειτουργίας της μονάδας τους και μετά τη συνταξιοδότηση των ιδίων.

5°. Οι κτηνοτρόφοι, των οποίων οι μονάδες θα μετεγκατασταθούν στα κτηνοτροφικά πάρκα, είναι προτιμότερο να είναι ηλικίας κάτω των 45 ετών, ώστε να πληρούνται οι όροι του νομικού πλαισίου για ίδρυση κτηνοτροφικού πάρκου και εκμετάλλευση των μονάδων τους για 10 τουλάχιστον έτη.

Συμπερασματικά, θέλουμε να επισημάνουμε αυτό που επανειλημμένα τονίζεται από τους ειδικούς, ότι για την ανάπτυξη των ορεινών-ημιορεινών περιοχών, χρειάζεται η ολοκληρωμένη προσέγγιση. Διαδικασία με την οποία λαμβάνονται μέτρα που ευνοούν την **αύξηση των εισοδημάτων, την προστασία και προαγωγή της αειφορίας των φυσικών πόρων, την παραγωγή προϊόντων ποιότητας και χαμηλού κόστους, τη βελτίωση των συνθηκών εκτροφής των ζώων και των μεθόδων φυτοπροστασίας, τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στις αγροτικές δραστηριότητες και την προστασία και προαγωγή της παραγωγικής ικανότητας των εκτεταμένων εκτάσεων βοσκοτόπων.** Εξάλλου, οι δραστηριότητες, της ποιμενικής αιγοπροβατοτροφίας και της αγελαίας βοοτροφίας, για να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις περιβαλλοντικής προστασίας, κοινωνικής αποδοχής και οικονομικότητας, οφείλουν να οργανωθούν κατά τρόπο ολοκληρωμένο και να έχουν ως βασικό τους υπόβαθρο τους βοσκοτόπους, των οποίων η βοσκήσιμη ύλη, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, προσδιορίζει την οικονομική βιωσιμότητα της εκμετάλλευσης.

Πηγές

- Ψηφιακό Κέντρο Έρευνας, Κέντρο Ελέγχου Γεωργικών Κατασκευών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2004. Προτυποποίηση Κτηνοτροφικών Πάρκων με σύγχρονες προδιαγραφές. Πιλοτική εφαρμογή στο Νομό Καρδίτσας.
- Κοινή Υπουργική Απόφαση, αρ. 487/12-7-02 (Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών, Γεωργίας). Ίδρυση κτηνοτροφικών πάρκων.